

REFORMA STÁTNÍ SPRÁVY V ZEMĚDĚLSTVÍ

M. Krivohlavý

Ministerstvo zemědělství ČR, Těšnov 17, 110 00 Praha 1

Anotace:

V současnosti probíhá reforma státní správy v koncepční fázi. Hlavní kroky při její realizaci:

- zásadní vymezení kompetencí ústředních orgánů státní správy (nový kompetenční zákon)
- převedení správních úkonů na 1. instanci (území) a 2. instanci (kraje či země), minimalizace správního rozhodování na ministerstvech
- klíčová úloha ministerstev - legislativní činnost, kontrolní, metodické a koordinační zaměření

Zkušenosti z vyspělých zemí potvrzují, že 1. stupeň státní správy v zemědělství má vždy umístění (působíště) v území, a není podřizován všeobecným správním orgánům.

Summary:

At present, the state administration reform goes through its conception stage. The main steps of its realization are:

- principle definition of the central state administration bodies' competencies (new Competency Act)
- transfer of administration activities to the 1. instance (region) and the 2. instance (country or land), minimalization of administration deciding at the ministries
- the key role of the ministries - legislation, control, methodology and co-ordination.

Experiences of the developed countries corroborate, that the 1. level of state administration in agriculture is regularly placed in the region and is not subordinate to the common administration.

Klíčová slova:

Reforma veřejné správy, ústřední orgány státní správy, státní správa v zemědělství v území, uspořádání správy v zemědělství, trendy a tendence ve významných tržních ekonomikách

Key words:

Public administration reform, central bodies of state administration, regional state administration of agriculture, arrangement of administration in agriculture, trends and tendencies in the developed economies

Celkový přechod hospodářského systému ČSFR a od r. 1993 ČR do podmínek tržního hospodářství upravovala řada programových či systémových kroků a instrumentů. V procesu transformace naší ekonomiky byl stanoven jeden z prioritních cílů, kterým je odstátnění, liberalizace a vytváření institucionálního rámce nezbytného pro úspěšné uplatnění všech

mechanismů tržního hospodářství. Všechny zmíněné podmínky mají jeden společný základ, a to řádové omezování úlohy státu úlohy státu při přímém řízení hospodářských, podnikatelských či občanských aktivit. Klíčová úloha státní správy se samozřejmě měnila, avšak celková transformace státní správy je v současnosti v počátečních fázích. Poznamenává ji nepříznivě několik faktorů. Je prozatím nezřetelná orientace celkové reformy veřejné správy, včetně nedokončeného územně-správního uspořádání. Dynamika přeměny právního řádu je enormní. Dosud došlo k postulování základních principů reformy v makroekonomických otázkách. Nedošlo však k vymezení očekávaného postavení zemědělství a lesnictví v dlouhodobé časové řadě. Nezbytné kroky a prostředky k dosahování těchto cílů musí tvořit podstatnou část funkcí ústředního orgánu státní správy.

V současných podmínkách je MZe ČR ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, pro hospodářské řízení lesů, pro výkon práva hospodaření v lesích ve vlastnictví ČR, pro myslivost a rybářství, pro potravinářský průmysl, ve věcech veterinární péče, rostlinolékařské péče, péče o potraviny, péče o ochranu zvířat proti týrání a pro ochranu práv k novým odrudám rostlin a plemenům zvířat. Dále vykonává státní správu u komoditních burz, které organizují obchody se zbožím zemědělské a lesní výroby, včetně výrobků vzniklých zpracováním z nich.

Ministerstvo zemědělství řídí Českou zemědělskou a potravinářskou inspekci, Státní veterinární správu, Státní kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Státní meliorační správu a Českou inspekci pro šlechtění a plemenitbu hospodářských zvířat. Dále ministr plní koordinační roli ve vztahu k dalšímu ústřednímu orgánu státní správy - Českému úřadu zeměměřičskému a katastrálnímu. Zároveň je ministerstvo druhou instancí pozemkového úřadu.

Přímou součástí MZe jsou územní odbory, kterých je nyní 67. Samostatným orgánem státní správy, mimo působení MZe, jsou Pozemkové úřady, začleněné do jednotlivých okresních úřadů. V oblasti kontroly nezávadnosti potravin působí orgány Hygienické služby řízené Ministerstvem zdravotnictví. Sféru distribuce a prodeje potravin ještě dozoruje Česká obchodní inspekce jako instituce zřízená Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Dosud byly některé významné exekutivní funkce resortu převedeny na samostatné nevládní instituce.

Státní fond tržní regulace především omezuje tržně konformními zásahy výraznější převisy nabídky nad poptávkou v základních zemědělských komoditách, čímž přispívá ke stabilizaci cen. Další významnou institucí je Pozemkový fond ČR. Ten spravuje nemovitosti, tj. půdu, stavby či budovy patřící k původním zemědělským usedlostem a stavby či budovy sloužící zemědělské výrobě, které jsou ve vlastnictví státu.

Při porovnání funkcí naší státní správy s vyspělými zeměmi dominují tyto poznatky:

- i v tržních ekonomikách existuje vysoká míra integrace státu do zemědělské odvětví
- exekutivní úřady převádějí správní kompetence nestátním institucím převážně na územní úrovni zvláště pro koordinační, poradenské, konzultantské, vzdělávací, kontrolní a podpůrné funkce
- vždy existuje hustá síť územních článků této správy, podřízených Ze
- zásadní vymezení výkonu státní správy v zemědělství je upravováno zvl. zákonem (zpravidla zemědělský zákon)
- je oddělována politická a exekutivní rovina ve struktuře orgánu ministerstva
- základní poslání a funkce MZe jsou především legislativní, koordinační, metodicko-koncepční a řídicí
- v našich podmínkách je státní správa enormně zatížená zajišťováním privatizačních a restitučních operací, a to na úkor řešení dlouhodobějších, koncepčních a legislativních prací
- oproti standardním a konsolidovaným poměrům v zahraničí není naše reformovaná správa kapacitně dostačující (zvl. u Katastrálních úřadů, Pozemkových úřadů) včetně institucí soudních.

Důležitost a opodstatněnost nároků a požadavků zajišťovaných řádným a spolehlivým fungováním výkonné moci MZe ČR respektuje. Proto je oblast státní správy zahrnuta do podstatných nástrojů pro dosahování záměrů zemědělské politiky vlády ČR.

Jako nejpodstatnější a nejbližší témata reformy státní správy v zemědělství se pro MZe ČR jeví zejména:

- a) připravit a věcně uzavřít scénář reformy veřejné správy
- b) vymezit exekutivní a podpůrné funkce státní správy v zemědělství
- c) založit výkon této správy s oporou v zemědělském zákoně
- d) decentralizovat zejména podpůrné funkce, přenášet jejich výkon i na nestátní instituce, případně příspěvkové organizace
- e) nově sestavit organizační strukturu MZe se zřetelem k řádové změně při koordinaci funkcí úseků, odborů a územních článků a povýšení odpovědnosti konkrétních vykonavatelů správních úkonů
- f) soustředit dozorovou, kontrolní a sankční soustavu institucí v oblasti péče o potraviny do jednoho správního orgánu, jeho činnost a zejména výstupy propojit s legislativními, koordinačními a řídicími funkcemi výkonného aparátu ministerstva
- g) napomoci k zahájení činnosti Agrární komory, která bude plnit funkci samosprávné organizace sdružující zájmy zemědělců a která bude partnerem ministerstva.

Cílovým stavem je účinná, hospodárná a opodstatněná veřejná služba ve vztahu stát - občan (podnikatel, spotřebitel, ale také daňový poplatník). K tomuto cíli reformy státní správy v zemědělství je nezbytné v zásadě odpolitizovat řešené problémy, trpělivě a odpovědně uplatňovat věcné a použitelné řešení.